

B

EXERCITATIO
M E D I C A
VIGESIMA TERTIA:

*In almâ Argentoratensium Aca-
demiâ proposita:*

PRÆSIDE
MELCHIORE SEBIZIO
juniore, Doctore ac Pro-
fessore Medico:

Respondente
NOACHO WALTHERO,
CALVENSI.

ARGENTORATI,
Typis exscribebat Joannis Andrea.

Anno M. DC. XXIV.

CLARISSIMO ATQVE
EXPERIENTISSIMO

VIRO,

DNO. JOHANNI

OSWALDO,

SERENISSIMI PRINCIPIS,

AC

DOMINI;

DNI. JOHANNIS

FRIDERICI,

DVCIS

WÜRTEMBERGIACI ET TECCIACI, &c.

MEDICO.

Favitori & Amico observando,

Exercitationem hancce

dicat ddet

NOAH WALTHER

Respond,

PROBLEMA I.

Sitné in corde unus tantum ventriculus, an duo, an tres? Aristoteles l. 3. de part. an. c. 4. scribit, necessario in quovis corde cavitatem aliquam esse: idq; probat ex eo: quia cor sanguinis est officina: sanguinis autem generatio locum aliquem & conceptaculum postulat. De numero autem ventriculorum sibi minime constare videtur. Etenim l. 3. part. an. c. 4. dicit, cor magnorum animalium triplicem habere ventriculum: minorum duplicem: πάντων δ' ἓν, omnium vero unum: nullumq; esse, quod sine allo ventriculo constet: idq; propter causam modo allatam. Sed l. 1. hist. an. c. 17. simpliciter, & sine distinctione animalium, ait, cor triplicem habere sinum: maximum in latere dextro: minimum in sinistro: medium magnitudine inter sinistram & dextram. Rursus l. 3. hist. an. c. 3. asserit, omnia corda intra se triplicem continere sinum: sed magnitudine varia. Minutissimorum enim animalium sinus esse arctiores, ita ut unus, qui amplior est, vix conspici possit: reliqui sensum effugiāt. Mediocrium secundum etiam conspicuum esse: maximorum videri omnes posse. Galen. l. 6. de us. part. c. 9. in eo subscribit Aristoteli, quod idem numerus ventriculorum cordis in omnibus animalibus non sit. Sed ab eo dissentit in duobus: i. quia duos ad summum constituit ventriculos, etiā in maximis animalibus. ii. quia numerum ventriculorum non ad magnitudinem & parvitatem animalium refert: sed ad actionis varietatem. Inquit enim, quaedam animalia aërem per nares, os & laryngē inspirare: quaedam vero respiratione carere. Illa duos in corde ventriculos habere asseverat: dextrum & sinistram: idq; propterea, quoniam pulmone prædita, qui respirationis simul & vocis est ὄργανον. Hæc unum tantum: nempe sinistram. Causa est: quia pulmone, cujus gratiā dexter factus, desti-

destituta. Itaq; male Aristotelem numerum ventriculorum cordis
definiuisse scribit. Neque enim maximis quibusq; animalibus
tres esse: neq; minimis unicum tantum. Fidem faciunt
passerculi, mures, & his animalia minora. Habent enim eam
cordis fabricam, eumq; ventriculorum numerum, quem in equo,
bove, & animalibus longè majoribus observamus. Nos Ga-
leno suffragamur: duosq; in sanguineis & respirantibus ani-
malibus ventriculos cordis agnoscimus: quos Hippocrates
γαστέρας: Galenus κοιλίας: Iulius Pollux κόλπας appellat: dex-
trum scilicet, qui venosus & sanguineus dicitur: quiq; ad coni
extremum non pervenit, & tenuiore cinctus est pariete: &
sinistrum, qui aëreus, spirituosus, arteriosusq; vocatur: qui-
que dextro est angustior, ac pariete triplo crassiore obvallatur,
atq; ad coni finem pertingit. In piscibus autem, (cetarios ex-
cipimus) unum solum statuimus, sinistrum. Cum enim pul-
monibus careant, dextro ventriculo non egent: quia hic illo-
rum causâ fabricatus. Carent autem pulmonibus duabus de
causis, teste Galeno 6. us. part. 9. 1. quia pulmones respi-
rationis sunt instrumenta. At respirare ipsis, perpetuo in
aquis degentibus, non licet. 11. quia frigidiores sunt, quàm
ut cor eorum tantâ indigeat refrigeratione, quanta per pul-
mones praestari solet. Frigiditatis verò ipsorum tum alia mul-
ta sunt indicia: tum maximè sanguinis penuria. Nam vel
omnino sanguine sunt privata: vel certè paucum habent. Qui
verò multo sanguine gaudent, & ob id calidiores sunt: ut Del-
phinus, Vitulus, & Balena, respirant, aëremq; attrahunt, ad-
mirabili quodam respirationis modo, quem pollicitus Galenus
est, se aliquando breviter declaraturum, cum brutorum construa-
tionem explanaturus.

II.

Vter ventriculorum calidior, dexter an sinister?
Aristoteles in genere dextras partes & nobiliores, & calidio-
res, & sicciores, & fortiores sinistris statuit: uti colligere
est.

est ex lib. 3. part. animal. cap. 3. & 4. nec non sect. 31. problem. 13. 19. & 25. In specie verò dextrum ventriculum cordis sinistro calidiorem pronunciat: quòd sanguinem quantitate plurimum, & qualitate calidissimum contineat. Contrario verò modo se sinister habeat. Nobis videtur sinister calidior: primùm quia spirituosus: dexter autem sanguineus: teste Galeno 6. us. part. 7. At spiritus sanguinem calore vincit. Deinde quia sanguinem multò subtiliorem ferventiorèmq; obtinet, quàm dexter. Hujus enim sanguis naturam quodammodo venosi sapit: quia immediatè fluxit ex venâ cavâ. Preparatur ergò solum in dextro: in sinistro autem perfectionem & elaborationem majorem acquirit, id quod inde patet: quoniam subtilior, levior, splendidior, & spirituosior. Tertio, quia parietem habet valdè crassum & carnosum: authore Galeno 6. us. part. cap. 16. Ultimo, quia sensus noster majorem caliditatem in sinistro quàm in dextro percipit. Immitte digitum in vivi adhuc, aut recentissimè mactati animalis ventriculum cordis sinistram, & rem ita se habere comperies. Gal. l. de inæq. intemp. c. 5.

I I I.

Quodnam cordis primarium officium? De officio cordis confuse videntur loqui authores. Platonici dicunt, cor esse sedem τῆς θυμῆς, facultatis irascibilis. Galenici domicilium facultatis vitalis statuunt. Aristotelici πρῶτον ζῶτικόν, πρῶτον αἰσθητικόν, καὶ πρῶτον κινητικόν appellant. Hippocratici πύλωσι τῶν ἀσθενῶν vocant. Alij fontem caloris, officinam sanguinis, ergastulum spiritûs, authorem pulsûs & respirationis, nominant: quo vigente vigeant omnia: languente languescant: intereunte intereant. Archang. Piccolhominus scribit, precipuum cordis officium esse, præservare corpus à putredine: idq; jugi perenniq; motu. Secundarium verò esse triplex: refrigerationem caloris in diastole: expulsionem fuliginum in systole: & spiritûs vitalis

vitalis generationem. Nos præcipuum cordis officium credimus esse procreationem spiritûs & sanguinis vitalis: idq; primum probamus ex cordis structurâ: in quâ nihil præter proprium parenchyma, cavitates, sanguinem, aërem inspiratum, & vasa cernitur. At in parenchymate latitat efficiens sanguinis & spiritûs. In cavitatibus locus est eorum generationis. Sanguis qui ex venâ cavâ in dextrum sinum effusus est, materiam præbet & sanguini vitali, & spiritui vitali. Inspiratus aër non modo fervorem ventilat: verum etiam in spiritum vitalem faceßit. Vasa faciunt, vel ut materia pro generatione sanguinis & spiritûs cordi suppeditetur: vel generatus sanguis & spiritus in pulmonem & reliquum corpus derivetur. Deindè quia posito hoc officio, reliqua, de quibus dixerunt alij, vel antecedunt, vel consequuntur. Antecedit autem pulsus: consequuntur verò conservatio caloris in partibus cæteris, præservatio à putredine, actus nutritionis, sensus & motus: deniq; origo arteriarum. Pulsus enim motus est compositus ex systole & diastole conflatus. In diastole fit attractio sanguinis ex venâ cavâ in ventriculum dextrum: ut ex eo generetur sanguis vitalis pro nutritione pulmonum: & spiritus vitalis: cum scil. sanguinis preparati portio per cavernas septi, quo cordis sinus, veluti interjecto quodam pariete, distinguuntur, in sinistrum ventriculum transmeavit. Fit item attractio aëris ex arteriâ venosâ in ventriculum sinistrum: scil. pro generatione spiritûs vitalis, & generati ventilatione. In systole verò per vas dextri ventriculi, venam arteriosam, vitalis sanguis effunditur in pulmones: & per vas ventriculi sinistri, aortam, sive arteriam magnam, emittitur in totum corpus, & sanguis, & spiritus, inibi generatus, & unâ cum illis calor vitalis, qui salis instar, omnes partes à putredine præservat: facitq; ut operationes suas exercere possint. Suo enim modo Philosophis concedimus, cor esse principium non solum ζωτικόν: sed etiam αἰσθητικόν καὶ κινητικόν: scil. remotum, mediatum, & commune. Omnia ergò eò spectant, ut sanguis & spiritus possit generari: generatus conservari: conservatus tum in pulmones, tum in reliquum corpus per arteriæ magnæ propagines, veluti per canales & tubos, deferri.

Vtra

Vtra pars nobilior atque præstantior, Cor an Cerebrum? Aristoteles lib. 3. de part. an. c. 11. ambas hasce partes μάρις α κούρας appellat: & propterea etiam robustissimis munitas esse membranis scribit. Tutelam enim principalibus partibus cumprimis necessariam esse. Verum quando eas inter se confert, cor nobilitatis & dignitatis nomine cerebro longè præfert. Cujus sententiam omnes Peripatetici amplectuntur: & primum excellentia locum, non tantum respectu cerebri, sed etiam aliarum omnium corporis partium, cordi tribuunt: idq; regi comparant, quod regat atq; gubernet partes omnes: quod à nullo dependeat: sed à quo dependeat omnes: quod deniq; forveat, sustentet, vivificet, & conservet omnes. Conferunt etiam radici; dicuntq;, animam præcipuè ac primario residere in corde, & in eo esse tanquam in radice, à quo postea diffundatur in universum corpus. Simile quoque Soli asserunt. Vt enim Sol calore suo sublunaria corpora vegetat: suòq; lumine omnia collustrat: sic cor partes vivificare, & ad actiones disponere ajunt. Et quemadmodum lumen principale esse habet in Sole: in aère autem illud habet per participationem & derivationem à Sole: sic animam principale esse in corde habere dicunt: in reliquis autem partibus esse participatum. Rationes, quibus principatum istum cordis probant, partim ex Aristotele sunt petita: partim aliunde accersita. I. est: quia cor principalissimorum & proximorum animæ instrumentorum, caloris scilicet & spiritus vitalis, est scaturigo. II. quia regis instar medium in corpore locum, omnium scilicet nobilissimum, obtinet. III. quia cerebrum & reliqua membra cordis sunt ministri, jussa ejus exequentes. IV. quia in corde, tanquam in regia, anima suam habet domicilium. V. quia cor primum vivit, & ultimum moritur. VI. quia ad totius individui conservationem simpliciter est necessarium. Est enim omnium operationum author. Rationes, quas Aristoteles profert de usu cerebri, quod est cor refrigerare: de vasorum omnium origine, quam dicit cor esse: de sanguificationis officinâ, quam eidem cordi assignat, consultò nunc omittimus. Contra Galenici cerebrum præferunt. I. quia nobi-

nobilissimas exercet actiones, & inter alias etiam eas, quae principes dicuntur. II. quia ἐγασθησιον est spiritus animalis: qui vitali generosior. III. quia in supremâ corporis regione, quae aetherea mundi plaga respondet, situm. IV. quia non, ut cor, πρὸς τὸ εἶναι tantum conducit: sed vel in primis πρὸς τὸ εἶναι, quod longe prestantius τῷ εἶναι. Facit enim ad rerum cognitionem comparandam. Arbitramur, neutrum altero simpliciter & absolute nobilius esse: sed cerebrum quidem cor precedere, ratione excellentiae functionum, quae πρὸς τὸ εἶναι spectant. Cor verò antecellere cerebro, quatenus illud regit, fovet, conservat, eiq; calorem atq; spiritus largitur, ut actiones exercere possit. Sic enim est quoddam agens: cerebrum verò patiens. At agens secundum Arist. l. 3. de an. prestantius est patiente: quia actus nobilior est potestate. Agens autem agit, quatenus est actu: & materia patitur, quatenus est potestate. Dignitate quoq; cerebrum propterea antecedit, quoniam anima in eo est radicativè: in cerebro autem, & reliquis partibus derivativè solum, sive participativè.

V.

Sitné cor primum vivens & ultimum moriens? Ita quidem docet Aristoteles l. 2. de gen. an. cap. mihi 4. Verùm Archang. Piccolhominus l. 4. anat. lect. 6. postremum quidem mortem oppetere concedit: at negat, primum vitâ frui. Rationes ibidem videantur. Putamus, Aristotelem propterea cor primum vivens statuisse, quòd existimârit, primum esse tempore & generatione, animamq; in eo veluti radicari. Nos autem cor radicem quidem animae concedere possumus: inficiamur verò, cor prius quàm reliquas partes formari. Sunt enim partes duplices: alia foetui tantum, quamdiu in utero degit, inserviunt: ut membrana, quibus involvitur, & placenta carnea, sive hepar uterinum: alia tales, quae toto vita tempore illi necessaria sunt: quae rursus vel spermatica sunt, ex seminis crassamento genita: ut venae, nervi, arteriae, ossa, ligamenta, tendines, membranae, &c. vel carnosae, quarum ortus immediatè est ex sanguine: ut parenchymata viscerum: caro cujuslibet particula propria & peculiaris: & caro musculorum, quae fibrosa. Ex quibus quae foetus tantum

tantum inserviunt, tempore & generatione priores sunt: velut
ἀποδείξις monstrat: reliqua posteriores. In quibus tamen iterum cer-
tus generationis & perfectionis ordo est. Nam spermatica uno
omnes tempore delineantur & adumbrantur: teste Hippocr. l. de
diætâ & lib. de loc. in hom. quia 1. presens est omnium mate-
ria, semen: 2. causa efficiens: eâq; partim primaria, facultas pla-
stica, quæ in semine latitat: partim organica, quæ per totam semi-
nis molem diffusa, spiritus & calor: 3. finis & usus. In primâ e-
nim partium spermaticarum delineatione, cum rudimenta dun-
taxat earum, & prima stamina adumbrantur, nullius partis
usus magis quàm alterius necessarius est: sed qualibet suo se calore
fovet. Simul & semel delineata mox augentur & perficiuntur:
nobiliores & magis necessaria prima: ignobiliores & minus ne-
cessaria postrema. Post spermaticarum partium διαπλασιν fingun-
tur carnosæ: ac primum carnes viscerum, quæ dicuntur παρῆχύ-
ματα: dein caro propria aliarum partium: tandem musculorum.
Etenim in generatione hominis, inquit Piccolhominus, natura
eodem tempore ducit filamenta spermatica omnium partium, tan-
quam telam ordiens: deinde, tanquam telam texens, hausto san-
guine materno, attractoq; per venam umbilicalem, parenchyma-
ta & carnes earum format. Quare cor primum vivens statui non
potest: quia sicuti omnes spermatica partes uno eodémq; tempore
formantur: sic quoq; omnes simul & semel animantur. Rectè ta-
men ultimum moriens dici potest. Extinctis namq; partibus reli-
quis, solum cor adhuc palpitare cernitur. Ratio est: quia prima-
rium est anima domicilium: in quo anima organa, calor & spiri-
tus, ultimò deficiunt.

V I.

Virum aqua pericardij in omnibus viventibus homi-
nibus secundum naturam reperiatur? Dissecto hominis pe-
ricardio, humor quidam in eo visitur, quem Hippocrates l. de
corde ὑδωρ: Galenus l. 5. loc. aff. c. 2. humorem urinae speciem
referentem: Columbus & Fallopius humorem aqueum: Vesa-
lius aquam seroso humori similem: Laurentius humorem sero &
urinae affinem nominat. Hinc illud Hippoc. in limine libelli

B

περὶ

pericardij humoris: est in tunica cor circumdante (pericardio) humor modicus, velut urina: ut putare possis, cor in vesica diversari. Est quippe pericardij vesica & ratione substantia membranosa, & ratione cavitatis, & ratione figura, & ratione contenti humoris quadantenus simile. Queritur ergo, num humor iste inveniatur in omnibus? Ad quod Græci diversimodè respondent Authores. Alij enim tantum in defunctis eum apparere asseverant. Nonnulli eum in viventibus quidem generari perhibent: sed vel aegris: vel melancholicis: vel ijs, qui sero abundant, & palpitatione cordis sæpe infestantur. Nos cum Laurentio, Piccolhomino, Fallopio, Iasolino, Vesalio, Fernelio, & alijs, humorem istum non in demortuis solum: sed etiam in viventibus, iisque tum sanis, tum aegris reperiri credimus: in alijs tamen copiosorem: parcio-rem in alijs: moderatum in omnibus, qui secundum naturam se habent. Vnde Hipp. scribit, modicum humorem in pericardio contineri: ut cor sanum in custodia sua florescat. Etenim eo prorsus consumpto, hectica suboritur. Redundante autem, palpitatione cordis hominem affligit. Caterum quod is & vivis & defunctis insit. I. sensus in vivorum & mortuorum anatome docet. II. autoritas artis procerum, quorum jam mentio facta, confirmat. III. usus & necessitas illius demonstrat. Cum enim cor viscus sit calidissimum naturâ, & perenni motu incalescat magis, ne inflammaretur tandem, & ardore assiduo quasi torreretur, planèq; contabesceret, opus ei fuit refrigerante & humectante subsidio. Tale verò humorem pericardij esse, inde liquet, quia aqueus. Atq; hunc usum etiam Hipp. in princip. l. de corde indigitat, cum ait: habet cor humiditatem tantam, quanta satis est æstuvanti in medelam.

V I I.

Ex quam materiâ dictus pericardij humor generetur? De materiâ illius opiniones sunt variæ. Hippocrates vult libello allegato, aliquam portionem potius per asperæ arteriæ parietes ad pulmones, ab his ad cor, & inde ad pericardij cavitatem ferri. Quam sententiam Archangel. Piccolhom. lib. 4. anat. lect. 2. maximè probabilem esse dicit: utpote experientiâ ab Hipp. confirmatam. Idem tamen ibidem quinq; alias materia
species

species esse posse scribit. I. portionem quandam seminis aquosam in primâ statim partium conformatione subministratam. II. cordis pinguedinem, assiduis cordis motibus agitâ, & in aquosum humorem conversam. III. crassiorem inspirati aeris partem, ob densitatem pericardij in aquam resolutam. IV. aquosa tertiae concoctionis excrementa. Fuliginosa enim cordis excrementa expelli in systole: halitiosa insensibiliter dissipari: aquosa vero sudoris specie in pericardium recondi. V. partem salivalis humiditatis, quam tonsillae, sive amygdalae, eructant, & non tantum os & linguam rigant: verum etiam asperam arteriam perfundunt. His V. addere licet, serum scilicet quod ex tunicis vasorum cordis exudat, in pericardium destillat. Plurimum namque seri in venis & arteriis continetur. Item VII. nimirum vapores ex humoribus cordis ab ejusdem motu & calore exuscitados. Humiditates enim attenuantur, rarefiunt, & in halitus vertuntur, qui cum propter densitatem pericardij exitum non habeant, condensantur, & mutantur in aquam. Id quod exemplo vasorum destillatoriorum declarare licet. Nam calor ignis ex materia cucurbitae inclusâ vapores excitat. Vapores propter levitatem moventur sursum: densum autem operculum offendentes, ulterius ferri nequeunt. Subsistunt ergo, densantur, & in aquam vertuntur: quae propter gravitatem per tubum, sive canalem alembici destillat in vas subjectum, quod recipiens appellatur. Nos quid sentiamus, paucis edifferemus. Arbitramur autem, pinguedinem cordis materiam non esse: I. quia humor pericardij foret pinguis & oleosus. At similis est sero, aquae, & urinae; nisi quod acrimoniam & salsedinem non, ut urina, habeat effatu dignam. II. quia pinguedo tandem cordis consumeretur. Assidua enim humoris pericardij reparatio flagitatur: quia jugis illius est absumptio. Aquosam seminis portionem propterea materiam non esse putamus: quia semine in partes transformatur. Deinde, quia consumptio & reparatio hujus humoris satis innuit, aliam subesse materiam. Quomodo crassior inspirati aeris portio aquae illius genitrix esse possit, non satis perspicimus. Ingreditur quidem cor: sed calefacta rursus in systole expellitur: in pericardium autem minime sese insinuat. Potius aliquam partem, & non nihil etiam salivalis humiditatis ad asperam arteriam, ab hac ad bronchia pul-

monum, & ab his per arteriam venosam ad sinistrū cordis sinum penetrare posse concedimus. Sed quomodo rursus egrediatur, inq; pericardium effundatur, non videmus: eò quòd nulla vasa à corde ad illud exporrigi Anatome doceat. Nisi dicere placeat, per caca cordis spiracula transsudare. At cur serum cordis, aequè tenue, & sanguis vitalis, spirituosus & subtilis admodum, non eodem modo transsudant? Serum vasorum cordis per tunicas eorum transcolari, & in pericardium fluere, dictu videtur durum. Nam duo illius vasa, vena scilicet arteriosa, & arteria magna tunicas habent crassissimas, numero duas, & si Galeno lib. 1. de sem. 13. & l. 6. ul. part 10. creditur, sextuplo crassiores, quàm vena. Harum enim qualibet unà tantum & simplici tunicâ gaudet. Quare si serum exudare potest per crassas arteriarum tunicas: poterit etiam per tennes venarum. At hoc non fieri testatur *auto. 1. a. E.* nec illud fieri credendum. Rursus si exudat per tunicas arteriarū cordis, quæ causa diversitatis, quòd non exudet per arterias reliqui corporis, cum in omnibus serū contineatur? Itaq; concludimus, materiam proximā humoris in pericardio vapores esse, à cordis calore ex serosis humiditatibus exuscitatos, & à densitate pericardij detentos: ex quo conglobantur, & in guttas abeunt. Quod si quis partem potūs, saliva, & seri vasorum cordis pro materiâ habere velit, illi quidem non repugnamus: dummodò de materiâ mediâ atq; remotâ hoc ipsum intelligat.

V I I I.

Vtrum effluxio aquæ & sanguinis ex latere CHRISTI, lanceâ militis aperto, naturalis fuerit necne? Sunt qui agentē defendant: hac moti ratione: quoniã in pericardio aqua: in utroq; autem cordis ventriculo sanguis contineatur. Itaq; corde confosso, naturalissimum esse dicunt, si aqua & sanguis effluat. Censemus, effluxum istum ratione quidem materie naturalem fuisse: quia naturaliter non tantū in venis & arterijs omnibus, sed etiã in corde sanguis & aqua, sive serum continetur. Itaq; confossis conceptaculis, sanguis & serum effluit. Ratione autem modi & finis, sive significationis, planè hyperphysicum fuisse: 1. quia non confusè, ut aliàs naturaliter fieri solet, sed distinctè duo isti humores effluerunt,

xerunt. II. quia serum, quod in vasis & corde consistit, purum non est: sed bile infectum. Quare naturaliter sub pura aqua specie, qua alieni coloris expers est, effluere nequit. III. quia sanguis, qui in cordis delitescit ventriculus, homine extincto, concrevit & in grumos vertitur, ut liquidi corporis in modum fluere non possit. At qui CHRISTVS Salvator ante apertione lateris jam dudum expirarat. Quomodo ergo naturaliter emanare potuit ex corde sanguis profluens & liquidus? Vel si ex vulneratis prodit vasis, quomodo serum a sanguine separatum & aqua instar purum atq; sincerum prodibat? IV. quia si aqua & sanguis ille naturaliter scaturisset ex sauciato Mediatoris corde, utiq; in cavitatem thoracis defluxisset: non extra latus erupisset. Ratio est: quoniam cor lateri contiguum non est: sed in medio thoracis collocatum. Aqua insuper non exisset largiter & copiose: quia in corporib. sanis benèq; dispositis, quale CHRISTI Servatoris fuisse nemini dubiū, aqua pericardij modica est. V. quia effluxus ille sanguinis & aqua duo denotabat novi Testamenti Sacramenta. VI. quia ἀποστόλις, Evangelista Iohannes, effluxum istum pro miraculoso, extraordinario, & planè hyperphysico habet. Propterea ne quis de historiae veritate dubitare possit, & suo, & aliorū testimonio eā confirmat. Sic enim ille c. 19. v. 35. Et qui vidit, testimonium perhibuit, & verum est testimoniū ejus; & ille scit, quod vera dicat, ut & vos credatis. Nam rationi humanae absurdum videtur, si statuatur, sanguinem roseum & liquidum, itēq; aquam puram atq; sinceram nō confuse, sed distinctè, ut inter nosci queant, ex corpore dudum extincto, manare posse.

IX.

An arteriæ sponte sua pulsant, & perinde, ut cor, vim habeant σφύριον in sitam, nō aliunde influentem? Galenus scribit l. 6. de plac. Hipp. & Plat. c. 7. agentem defendisse Praxagoram & Philotimum. Verum eos refutat ἀποστόλις. Nam si arteria transversim dissectur, pars cordi vicina tantum pulsabit: qua verò à corde est sejuncta, pulsu privabitur. Idem eveniet, si arteria cum corde conjuncta maneat, & vinculo duntaxat intercipiatur. Pars quippe existens supra ligaturā movebitur: qua infra eam est, quiescet. Quid ita? Quia illa influxum cordis habet. Hac eodem ob li-

gaturam caret. Itaq; Galenus ibid. statuit, pulsum arteriarum à corde proficisci: vñq; pulsatilem per tunicas earum ferri: non per cava. Prius probamus hoc medio: quia moto corde, moventur & arteria, si nihileas impediatur: & quiescente corde, etiam arteria immota persistunt. Quin imò arteria etiam differentias motuum cordis sequuntur. Posterius verò Galenus lib. quod sang. nat. in arter. contineatur c. ult. experientia confirmat. Nam si calamus in arteriam mittatur, etiam si totus canalis obturetur, non minus pulsabit arteria. At si filo, aut laqueo tunica premantur, illico pulsus cessabit.

X.

Vtrum cor & arteria uno eodemq; motu moveantur necne? Sensus questionis est, an dilatato corde dilatentur arteria, & contracto contrahantur? Ad illam respondent negando Erasistratus, veluti patet ex Gal. l. 4. diff. puls. c. 6. Avicenna l. 1. can. fen. 1. doct. 6. cap. 4. ubi dicit, facultatem vitalem simul dilatare & constringere: quod non nisi secundum diversas partes fieri potest: cum contraria in uno eodemq; subjecto eodem tempore esse nequeant. Et Conciliator diff. 80. Rationes videantur apud Andr. Laurent. lib. 9. anat. cap. 6. quæst. 10. Vallesium lib. 3. contr. cap. 3. & Concil. loco alleg. Contra affirmandum respondet Galenus lib. de puls. ad tyron. cap. 1. l. 4. de diff. puls. cap. 6. lib. de us. puls. cap. 5. l. 7. adm. anat. cap. 14. & alibi. Cujus sententiam nos amplectimur: presertim cum videamus etiam Aristotelem l. de Respir. & inter neotericos. Andr. Laurentium, Valles. loc. cit. nec non Fernellium l. 6. φυσiology. c. 17. eam approbare. Movent autem nos non tam authoritates, quam rationes & experientia. Et experientia quidem in promptu est. Nam si una manus regioni cordis, altera carpo admoveatur, utrobique similis motus percipietur. Rursus si vivum secetur animal, iisdem motibus cor & arterias agitari deprehendetur. Ratio verò est: I. quia motus arteriarum manat à facultate cordis sphymicâ. Itaq; unâ cū corde attolluntur & summittuntur. II. quia idem est motus totius & partis. At cor est instar totius: arteria instar partium: suntq; cordi continuæ. Quare simul & semel eodem moventur

Ventur motu. III. quia pulsus cordis & arteriarum naturalis est: cum ab interno proficiscatur principio. Ergo uniformis. Plures rationes videantur apud Laurentium.

X I.

Sitne pulmo frigidus an calidus? Pro frigiditate sequentes adferri possunt rationes. I. quia ex frigidis constat partibus: membranâ scilicet & innumeris propaginibus arteria aspera, nec non arteria venosa, & vena arteriosa. II. quia secundum Galen. lib. 3. alim. fac. c. 12. alimentum prabet phlegmaticam habens naturam. III. quia pituitosis scatet humoribus: velut excretio, quæ fit per tussim, ostendit. IV. quia frigidis affectibus facile corripitur: v. g. asthma, orthopnæa, obstructione, tuberculis, grandinibus, &c. V. quia frigidam aërem jugiter inspirat, & ossibus atque cartilaginibus cinctus est. Atque hanc temperaturam suo calculo etiam Author lib. de corde & lib. de anat. vivor. comprobat. Verum probabilius longè contraria est complexio, scilicet calida. I. quia pulmo carnosus est. II. quia sanguineus. III. quia calide, tenui & spirituosissimo alitur sanguine: qui in dextro cordis ventriculo confectus: teste Galeno l. 4. us. part. c. 14. & l. 6. us. part. c. 10. IV. quia quasdam naturas facit sitibundas: quemadmodum idem docet in mixt. c. 64. Unde Aristot. l. 3. part. an. c. 8. scribit, vesicam istam tantum inesse animalibus, quibus pulmo est præcalidus & *εὐραία*. Esse enim illa ob caloris excessum sitibunda: & propterea multum bibere, multumque excrementi serosi colligere: quod neque concoqui à ventriculo, neque sufficienter cum primæ concoctionis excrementis egeri possit. Opus igitur esse peculiari conceptaculo, in quo usque ad tempus excretionis asservetur. Rationes pro frigiditate allatae tales sunt, quibus facile responderi potest. XII.

Num pulmo humidus sit, an siccus? Pro siccitate levicula aliquot rationes adferri queunt. I. quia pulmo partes habet membranosas, venosas, arteriosas, & cartilagineas. II. quia tenui, calido spirituosoque sanguine alitur: teste Galeno l. 6. us. part. cap. 10. qui videtur biliosus: cum, ut idem tradit lib. 4. us. part. cap. 15. flavus sit. Unde Avicenna lib. 1. can. fen. 1. doctr. 4. cap. 2. dicit, pulmonem nutriri sanguine calidissimo, & multa

& multa admixto cholera. Ex quo concludit, pulmonem in sui substantiâ & naturâ consideratum, non vehementi humiditate humidum esse. Naturalem enim membri alicujus complexionem similem esse complexionem nutrimenti. Quod autem multis scateat humiditatibus, duas esse causas docet: unam copiam vaporum, qui ad illum aliunde feruntur: alteram ubertatem phlegmatis, quod à capite destillat. Ideoq; madidum potius, quàm humidum dici debere. Humidum autem appellari, quod extraneâ & adventitiâ humiditate praditus sit, non naturali. Verùm verior sententia est Galeni, qui lib. 1. de temperam. cap. ult. & lib. 2. de temperam. cap. 3. pulmonem humidum statuit. Est enim substantia ejus mollis & laxa. Ut autem dura quæ sunt, sicca sunt: ita quæ mollia sunt, pro humidis merito habenda. Huc accedit, quod viscus sit sanguineum. Numerosis enim conspersum est venis atq; arterijs. Difficilia quoque curatu ejus sunt ulcera: non tantum propter illas causas, quas Galenus lib. 5. meth. cap. 8. Alexand. Aphrod. problem. 17. s. 2. & Avicenna lib. 3. can. fen. 10. tr. 4. cap. 18. exponunt: motum scilicet pulmonum perpetuum, consolidationem retardantem: difficilem & periculosam puris ac sordium evacuationem: quæ non per locum declivem, sed superiorem: & non nisi per ruffim, pulmonum ulcus magis lacerantem, fieri potest: egram & impeditam convenientium remediorum ad locum adfectum penetrationem: spermaticam vasorum pulmonum substantiam, quæ egré coalescit: & contrarietatem indicationum: quod ulcus siccationem: febris autem, quæ perpetuò adjuncta, humectationem postulet: sed etiam propterea, quoniam humida pulmonum est substantia: & quidem tum nativâ humiditate, ratione principiorum generationis & nutritionis: tum adventitiâ, ratione humorum aliunde affluentium. Argumenta pro siccitate nihil concludunt. Nam hîc de propria carnis pulmonum temperaturâ queritur, quæ parenchyma dicitur: quæ quia ex sanguine genita, vel, ut Galenus lib. 6. us. part. cap. 10. loquitur, velut ex sanguineâ spumâ, eâq; concretâ, conflata, rectè humida statuitur. Quod si Galenus aliquando dixit, pulmonem bilioso nutriri sanguine, per eum sanè non nisi tenuem, præcalidum, spirituosum, & quodammodò flavum, qui in dextro cordis sinus generatur, intelligit, qui bilioso similis.

F I N I S.

01 A 6570

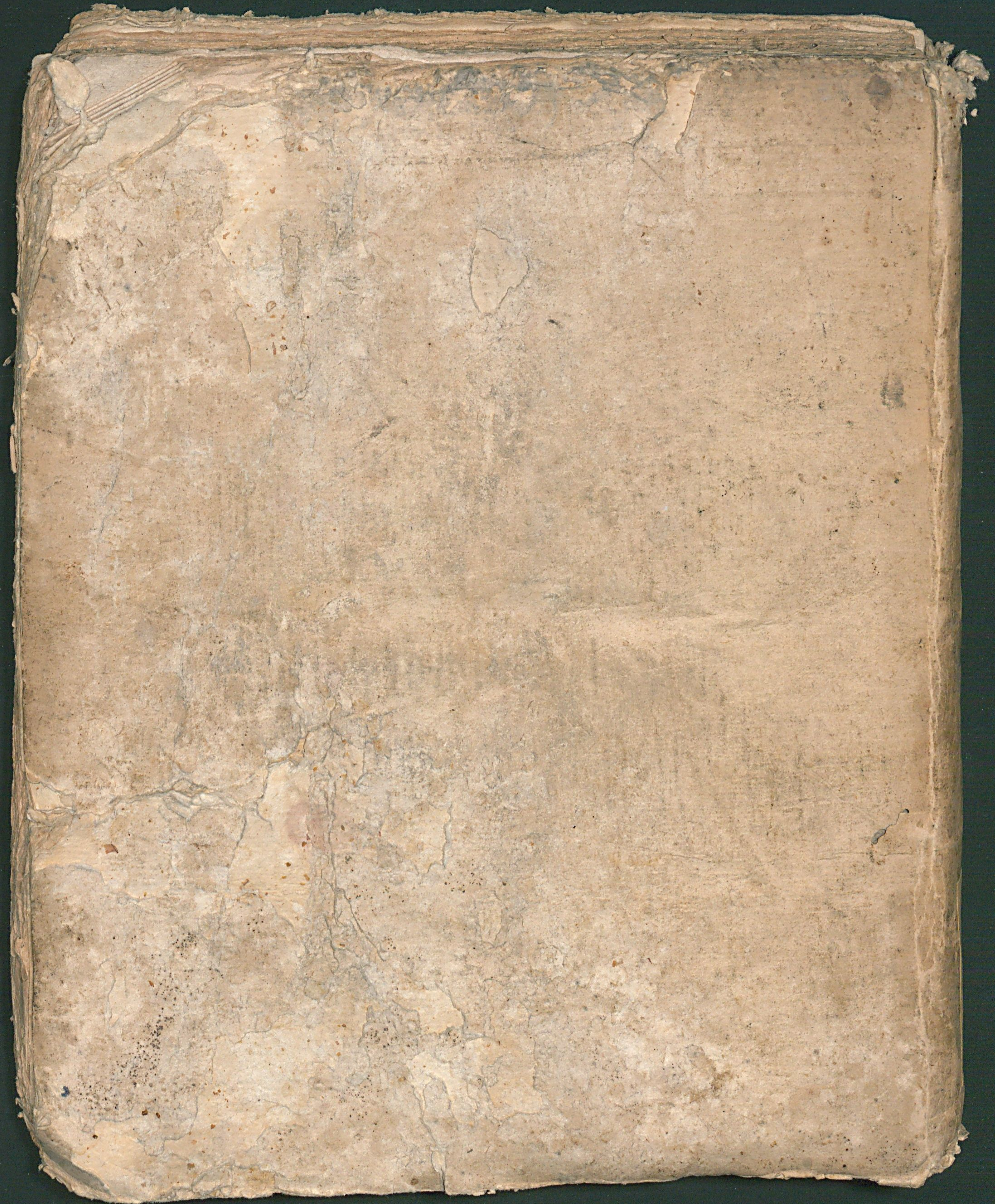
ULB Halle 3
002 937 867

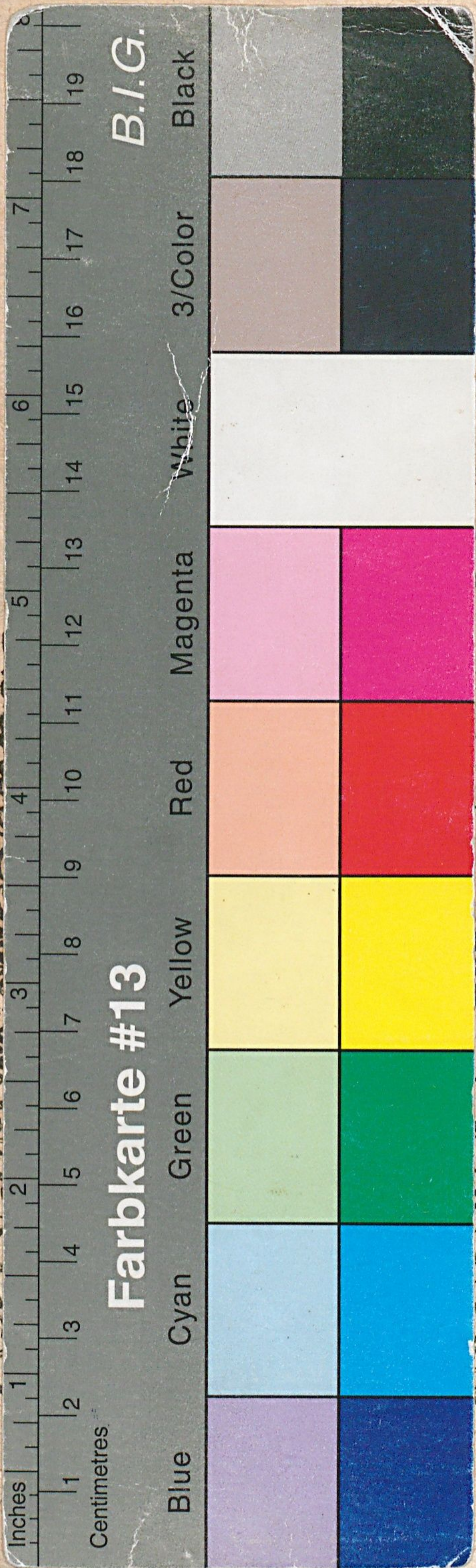

12

1017

TATIO
 C A
 ERTIA:
nsium Aca-
sita:
 E
 EBIZIO
 e ac Pro-
 CO:
 THERO,
 ATI,
nis Andrea.
 XIV.

14

